שבועות שתים פרק ראשון שבועות יד.

מסורת הש"ס

ז) בטומאת מקדש וקדשיו כשהוא אומר. על הכהנים ועל כל עם הקהל יכפר ולימד שהושוו כולם לכפרה אחת בשעיר המשתלח לרבי יהודה מלינו שיש להם כפרה בשאר עבירות כי היכא דחס רחמנא למיכתב עלייהו כפרה בשאר עבירות אית לן למילף מינה דיהיב להו נמי כפרה בטומאת מקדש וכמה הן מתכפריס כו': מאי אם נפשך לומר. מה היה לו להקשות שהוחקק להביא מקרא זה: וכי אימא ביטו כפיב. ולא שאר כהנים: לבני הוא דאתא. שלא יתכפרו בו כהנים: מדעם ליהוי. משל צבור ולא משל(ג) כהן גדול לפי שהפר בא משלו הוצרך לומר בשעיר משל צבור: לבני הוא דאתא. שלא יתכפרו בו אחרים שהוחקק להביא מקרא שיתכפרו בו כהנים: ס"ל אשר לו. תלמוד כמיני כפר: אשר לו. תניינא: תלמוד לומר אשר לו. השלישי לעכב: כבי קשיא ליה. דקאמר יכול לא יתכפרו בפרו של אהרן שהרי ככר נאמר אשר לו לומר שאינו בא משל כהנים וכיון שאינן מסיירין בו ממון לא נתכפרו בו דמאי שנא בשעיר הפנימי מאשר לעם יתירא משום דלא חסרו בו ממונא שלא נקנה משלהם: היינו דאיכא תרי וידויי. כפר ומתן דמו תרי וידוי דכתיב תרי זימני וכפר בעדו ובעד ביתו ואמר מר (יומא דף לו:) בכפרת הבריס הכתוב מדבר שהרי עדיין לא נשחט הפר ואיכא מתן דמו הרי ג' כפרות לכפר על ג' עבירות שהכהנים מתכפרין בפר כנגד שלש עבירות שישראל מתכפרין בשעיריס: חד כנגד שעיר הנעשה בפנים. לתלות על שם בה ידיעה בתחלה ואין בה ידיעה בסוף: וחד כנגד שעיר החילון. לכפר על שאין בה ידיעה בתחלה ויש בה ידיעה בסוף: וחד כנגד שעיר המשתלח. לכפר על שאר עבירות: בחד וידוי ודמו סגי. חד כנגד שעיר הפנימי וחד כנגד שעיר החילון: יבוא וכאי ויכפר על החייב. לפיכך מתודה וידוי לאשון עליו ועל ביתו ולאחר שנעשה זכאי בוידוי מתודה עליו ועל אחיו ועל העולם תרוייהו חדא כפרה ניעבו:

הדרן עלך שבועות שתים

ידיעות. שהן ארבע. כבר פירשתי בפרק לאשון במשנה (דף ב.): נעשה וידע. שנעשה לו בשגגה עושאה לו אחרי כן: אחד הנכנס לעזרה לאשונה ואחד הנכנס לחוספס. שהוסיפו עליה אחרי כן: שאין מוסיפין בו'. לפיכך היא קדושה כראשונה: אלא כמלך בו'. כולהו ילוף מקראי): וכשהי תודים. מפרש בגמרא (טו.) שני לאחני תודה והיו נושאין אותם בהיקף קציר: וכשיר. מפרש בגמרא: פנימית

בטומאת מקדש וקדשיו במה הם מתכפרין מוטב שיתכפרו בפרו של אהרן שהרי הותר מכללו אצל ביתו ואל יתכפרו בשעיר הנעשה בפנים שהרי לא הותר מכללו ואם נפשך לומר הרי הוא אומר [1]בית אהרן ברכו את ה' וגו' (ח) ומאי אם נפשך לומר וכ"ת [2]ביתו כתיב כולן קרויין ביתו שנא' בית אהרן ברכו את ה' (ט) יראי ה' ברכו את ה' והאי [3]אשר לעם להכי הוא דאתא האי מיבעי ליה דקאמר רחמנא מדעם ליהוי ההוא [4]מומאת עדת בני ישראל נפקא והאי אשר לו להכי הוא דאתא האי מיבעי ליה (י)[5]לכדתניא (יא)[6]משלו הוא מביא ואינו מביא משל צבור יכול לא יביא משל צבור שאין הצבור מתכפרין בו אבל יביא משל אחיו הכהנים שאחיו הכהנים מתכפרין בו (יב)[7]ת"ל [8]אשר לו יכול לא יביא ואם הביא כשר ת"ל שוב אשר לו הכתוב (יג)[9]שנה עליו לעכב תנא הכי קא קשיא ליה מאי שנא בדעם דלא מכפר דלא קא חסרי ביה ממונא דכתיב אשר לעם בדאהרן נמי לא קא חסרי ביה ממונא וקאמר כולן קרויין ביתו בשלמא לר"ש היינו דכתיב תרי וידוין ודם הפר חד כנגד שעיר הנעשה בפנים וחד כנגד שעיר הנעשה בחוץ וחד כנגד שעיר המשתלח אלא לר' יהודה תרי וידוין ודם הפר ל"ל בחד וידוי ודמו סגיא אחד לו ואחד לביתו כדתנא דבי רבי ישמעאל כך היא מדת הדין נוהגת מוטב יבוא זכאי ויכפר על החייב ואל יבוא חייב ויכפר על החייב:

הדרן עלך שבועות שתים

ידיעות הטומאה שתים שהן ארבע [2]נטמא וידע ונעלמה ממנו הטומאה וזכור את הקדש נעלם ממנו הקדש וזכור את הטומאה נעלמו ממנו זה וזה ואכל את הקדש ולא ידע ומשאכל ידע הרי זה בעולה ויורד נטמא וידע ונעלמה ממנו טומאה וזכור את המקדש נעלם ממנו מקדש וזכור את הטומאה נעלם ממנו זה וזה ונכנס למקדש ולא ידע ומשיצא ידע הרי זה בעולה ויורד: [3]אחד הנכנס לעזרה ואחד הנכנס לחוספת העזרה (ז)[4]ר"ש אומר מוסיפין (ח)[5]על העיר ועל העזרות אלא במלך ונביא ואורים ותומים וסנהדרין של שבעים ואחד (ט)[6]ובשתי תודות (י)[7]ובשיר ובית דין מהלכין ושתי תודות אחריהן וכל ישראל אחריהם: הפנימית

כולן קרויין ביתו. תימה ולויס כמה יתכפרו אי כשל צבור אשר לעם כתיב ולויס לא מיקרו עם למ"ד ופלוגתא היא בפרק הזרוע (חולין דף קלא:) ואי כשל אהרן לא מיקרו ביתו וכ"ת כיון דאשכחן שיש להן כפרה דכתיב וכפר אית לן למימר דלא אתי אשר לעם אלא למעוטי כהנים ויתכפרו בשל צבור אם כן מצינו בשעיר של עם שהומר מכללו: האי מיבעי ליה לבדתניא כו'. ומדאלטריך קרא לומר דלא מייתי משל כהנים אלמא מתכפרין בו ומשני מנא הכי קא קשיא ליה כו' וקרא אילטריך שלא תאמר כיון שמצינו שיש להן כפרה יתכפר בשלו ויביא משלהן אבל קנא תימה דמאי פריך נימא דהא דדרשינן דלא מייתי משל כהנים היינו לגמרי דקים לן דכהנים מתכפרין בו: שנה עליהן הכתוב לעכב. ואם תאמר וגוקי אשר לו תניינא לעכב משל צבור ושלישי למצוה משלו ולא משל כהנים וי"ל דסברא הוא למידרש מעיקרא למצוה קודם דנדרוש לעכב וכן מוכח בפ"ק דזבחים (דף ז:) וכבמה דוכתי:

דלא מחסרי ממונא דכתיב אשר לעם. תע"ג דהאי נפקא לן מומאת עדת בני ישראל מ"מ אשר לעם משמע משל לעם אלא מדאייתר מוקמינן ליה שאין הכהנים מתכפרים בו ולא מינעיא ל"מ דמסכת שקלים (דף ג) ובמנחות (דף כא:) שאין הכהנים מצווין לשקול דולמי לא אתי מדיהו אלא אפילו ל"מ דמצווין לשקול והשעיר בא מתרומת הלשכה מ"מ אם חסרו מעות הלשכה ובאו לגבות לצורך שעיר אין גובין משלהן או אם בא אחר וחיכה שעיר לצבור כפר תע"פ שלא זכו בו כהנים:

בדאהרן נמי לא מחסרי ממונא. תימה מ"מ ע"כ כיון שמצינו שיש להן כפרה בכל מה שיש כפרה לאחרים מדכתיב יכפר לא מצינו לאוקומה אלא בשל אהרן מאחר שנתמעטו משל צבור מדכתיב אשר לעם ולא גמרינן מיניה דגלי קרא וי"ל דאשר לעם משמע נתינת טעם משום שהוא משל עם ואם היו מתכפרים משל אהרן תע"ג דלא מחסרי ממונא מ"כ אין הטעם נכון: וקאמר כולן קרויין ביתו. והשתא על שאין בה ידיעה לא נתחלה ולא בסוף שמכפרים שעירי רגלים מתכפרים נמי כהנים תע"ג דלא מחסרי ממונא הואיל ומצינו בשל אהרן מתכפרין תע"ג דלא מחסרי ממונא ועוד דדוקא ביום הכפורים הוא דמגרמי ריבויא לפי שמצינו מיעוט בכפרה בין ישראל לכהנים:

שני וידוין ודם הפר. משמע שמתכפרין הכהנים בב' וידוין מ"כ מתניתין דיומא דפרק אמר להן הממונה (דף לה:) דקתני בוידוי לאשון אני וביתי ותו לא וכשני אני וביתי וכני אהרן לא מתוקמא כרבי שמעון

עין משפט נר מצוה

נג א מיי' פ"ט מהל' עבודת יום"כ הל' יג:
א ב מיי' פי"א מהל' שגגות הלכה ח:
ב ג מיי' פ"ג מהלכות ביאת מקדש הלכה יג
קמג לאוין דש:
ג ד מיי' פ"ו מהל' בית הבחירה הל' יא ופ"ה מהל' סנהדרין הלכה ח
קמג עשין קנב:
ד ה מיי' פ"ו מהל' בית הבחירה הלכה יג יג:

מוסף רש"י

והאי אשר לו כו'. אשר לו כתב בים מלמד זימני, למעוטי צבור ואתיו הכהנים לא מדיהו אתי, מלמד אשר לו מביני בים בתרי קרבי, והקריב אהרן וגו' והקריב תניינא ושחט את פר החטאת אשר לו (יומא נא:).

הדרן עלך שבועות שתים

על העיר. על ירושלים (סנהדרין ב. יד: סוטה מה.) ונרין לקבל התוספת בשתי תורות וכביר (סנהדרין יד:).

רבינו חננאל

בשלמא לר' שמעון היינו דבעינן שני וידוין ודם הפר. פי' ודם הפר מכפר על הכהנים על טומאת מקדש וקדשיו. כנגד דם השעיר הנעשה בפנים שמכפר על טומאת מקדש וקדשיו על ישראל. וידוי אחד מכפר על הכהנים כמו שמכפר שעיר הנעשה בחוץ על ישראל. וידוי שני מכפר בשאר עבירות על הכהנים כמו שמכפר שעיר המשתלח בשאר עבירות על ישראל. אלא לר' יהודה דאמר בשאר עבירות הכל מתכפרין בשעיר המשתלח. וידוי שני כפר כהן גדול למה בחד וידוי ודם הפר סגי ליה. ופריק לר' יהודה שני וידוין כנגד שעיר הנעשה בחוץ. וידוי הראשון לו לכהן גדול להתכפר בו. והשני להתכפר בו כהנים שנקראו ביתו שנאמר בית אהרן ברכו את ה' כדתנא דבי ר' ישמעאל יבא וכאי ויכפר על החייב ואל יבא חייב ויכפר על החייב שכך מדת הדין נוהגת:

פ"ב מתני' ידיעות הטומאה שתים שהן ארבע נטמא וידע ונעלמה ממנו הטומאה וזכור לקודש כו'.

הגהות הב"ח

(א) גמ' יומא נא:, כ) [נ"ל אשר לו משלו], ג) [מנחות יט: וש"נ], ד) סנהדרין ב. [ודף יד: סוטה מה.], ה) [עי' תוס' לקמן רש דף טו. ד"ה שאין], ו) [עי' תוס' פסחים סד. ד"ה קלפון], ז) [שייך לעמ' יג:], ח) [ע"כ].

תורה אור השלם

1. (יט) בית ישראל ברכו את יי בית אהרן ברכו את יי: (כ) בית הלוי ברכו את יי יראי יי ברכו את יי: תהלים קלה יט-כ
2. והקריב אהרן את פר החטאת אשר לו וכפר בעדו ובעד ביתו:
ויקרא טז ו
3. ושחט את שעיר החטאת אשר לעם והביא את דמו אל מבית לפרכת ועשה את דמו כאשר עשה לדם הפר והזה אתו על הכפרת ולפני הכפרת:
ויקרא טז טו
4. ומאת עדת בני ישראל יקח שני שעירי עזים לחטאת ואיל אחד לעלה:
ויקרא טז ה
5. והקריב אהרן את פר החטאת אשר לו וכפר בעדו ובעד ביתו ושחט את פר החטאת אשר לו:
ויקרא טז יא

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com